

SAVET ZA ŠTAMPU

Komisija za žalbe

Br. 25

12.12.2013.godine

Beograd

ZAPISNIK

Sa 24. sednice Komisije za žalbe održane 12.12.2013. sa početkom u 18 sati, u prostorijama Saveta za štampu.

Prisutni članovi Komisije: Zoran Ivošević, Tamara Skrozza, Petar Jeremić, Stojan Marković, Filip Švarm, Božo Prelević, Ljiljana Smajlović i Vlado Mareš.

Odsutni članovi Komisije: Nebojša Spaić, Predrag Azdejković i Tihomir Trišić

Ostali prisutni: Vojin Biljić, advokat koji zastupa „Kurir“, Marija Bradić, advokatica iz advokatske kancelarije „Stojković&Prekajski“, koja zastupa „Blic“ i Gordana Novaković, generalna sekretarica Saveta za štampu

Dnevni red:

1. Razmatranje žalbe Dragana Đilasa na tekst objavljen u listu „Kurir“
2. Razmatranje žalbe Helsinškog odbora za ljudska prava na tekst objavljen u listu „Blic“
3. Razmatranje žalbe Helsinškog odbora za ljudska prava na tekstove objavljene u listu „Politika“
4. Razmatranje žalbe Helsinškog odbora za ljudska prava na tekstove objavljene u listu „Večernje novosti“
5. Razmatranje žalbe Helsinškog odbora za ljudska prava na tekstove objavljene u listu „Informer“
6. Razmatranje žalbe Milke Tadić Mijović na tekstove objavljene na portalu „E-novine“

Članovi Komisije su u međuvremenu obavješteni da je Kompanija „Delta Holding“, od koje je na prethodnoj sednici zatraženo da pribavi saglasnost Miroslava Miškovića, odustala od žalbe.

1. Dragan Đilas, predsednik Demokratske stranke žalio se Savetu smatrajući da se tekstom u „Kuriru“ insinuiira da su Aleksandar Šapić, Živorad Anđelković i on naredili prebijanje direktora Elektro distribucije Beograd Zorana Rajovića. U raspravi o ovoj žalbi, članovi Komisije ocenili su da je „Kurir“ prekršio Kodeks novinara, jer, kako je rekao predsedavajući Zoran Ivošević, iako to u tekstu ne piše, informacije su tako intonirane da navode čitaoca na zaključak da su njih trojica odgovorni za to što je direktor EDB-a pretučen. Božo Prelević je naglasio da to nije urađeno iz nepažnje, nego sa namerom i da to što je objavljeno „nije novinarstvo“. Filip Švarm je podsetio da je Komisija za žalbe ranije, odlučujući u slučaju SNP „Naši“ protiv NIN-a, zaključila da fotografije moraju biti u funkciji teksta i da se njima čitaoci ne smeju doводити u zabludu. Ovde je, kako je rekao, urađeno i to – objavljivanjem fotografija trojice bivših gradskih funkcinera uz informaciju o prebijanju direktora EDB-a direktno se sugerise da su to oni naredili. Ostali članovi Komisije imali su slično mišljenje, pa je, nakon rasprave, Komisije jednoglasno odlučila da je „Kurir“ prekršio Kodeks novinara.

2. Helsinški odbor za ljudska prava podneo je, u ime Sonje Biserko, žalbu na četiri dnevna lista zbog objavljivanja informacije o tome da je ona potencijalni svedok Hrvatske u sudskom procesu za genocid protiv Srbije pred Međunarodnim sudom pravde, kao i zbog diskriminacije na osnovu političkog mišljenja i govora mržnje. Komisija je odvojeno raspravljala o svakom od ova četiri medija. Žalba na „Blic“ odnosila se na to da je list objavio informaciju, kako je podnosilac žalbe naveo, suprotno međunarodnopravnim uzusima i praksi da se imena svedoka čuvaju kao tajna da im ne bi bila ugrožena bezbednost. Komisija je, međutim, smatrala da „Blic“ ovim nije prekršio Kodeks. Ljiljana Smajlović je navela da ta praksa, kao ni dogovor pravnih timova Srbije i Hrvatske na koji se podnosilac žalbe takođe poziva, nemaju nikakve veze sa medijima i ni na koji način ih ne obavezuju. Ona je istakla i da je dosta neobično da se neko ko se bavi ljudskim pravima zalaže za zabranu objavljivanja informacije, odnosno izjašnjava protiv slobode govora. Božo Prelević je istakao da neko ko se bori za ljudska prava i piše izveštaje o slobodi medijima mora da zna da sloboda medija podrazumeva i objavljivanje ovakvih informacija i da „Blic“ nije ničim prekršio Kodeks, zbog čega veruje da je u ovom slučaju reč o pokušaju pritiska na medije da o nečemu ne izveštavaju. Zoran Ivošević je rekao da je jedan od najvećih stručnjaka za međunarodno pravo Tibor Varadi u intervjuu

„Politici“ rekao da zapravo ne postoji zabrana da se ta informacija objavi, a nešto slično rekao je i šef pravnog tima Srbije Saša Obradović u intervjuu „Novostima“ i da njima, svakako, treba verovati. Vlado Mareš je ocenio da postoji javni interes da se ovakva informacija objavi, sem kada to sud zabrani, što ovoga puta očigledno nije slučaj. Komisija je, posle diskusije, jednoglasno odlučila da nije bilo povrede Kodeksa.

3. U delu žalbe koji se odnosi na „Politiku“, po oceni Helsinškog odbora za ljudska prava, sporan je komentar u kojem je takođe objavljeno da je Sonja Biserko svedok, a koji je, kako je navedeno, pokrenuo medijsku kapmanju protiv nje, kao i tendenciozno izvučen naslov iz intervju Tibora Varadija „Nije jasno o čemu će svedočiti Sonja Biserko“. Iz odlučivanja o ovoj žalbi izuzeta je članica Komisije Ljiljana Smaljović, glavna i odgovorna urednica „Politike“. Vlado Mareš je naveo da potpuno razume Sonju Biserko, da ono što je tih dana objavljivano u medijima ima elemente kampanje pritiska na svedoka, da je reč o jednom histeričnom reagovanju medija koje njoj, zbog svega što je radila, daje za pravo da se boji za život. Po njemu, i tekstove koje je objavila „Politika“ treba posmatrati u tom kontekstu, jer i objavljeni komentar i naslov intervju jesu maliciozni i tendenciozni i omalovažavaju Biserko. To je, kako je rekao, upravo način na koji ne treba izveštavati o sudskom procesu koji počinje sledećeg marta. Tamara Skroza i Filip Švarc rekli su, međutim, da oni to ne vide u ovim tekstovima, da je „Politika“ korektno izvestila o ovome i da je, inače vrlo informativan intervju sa Tiborom Vardijem, doprineo smirivanju situacije. Božo Prelević je ocenio da je pokretanje ovakve žalbe „hajka na medije“ i pokušaj da im se zapuše usta. „Iznenaden sam blagošću članaka u 'Blicu' i 'Politici', a Sonja Biserko traži za sebe neka posebna prava, zapravo pokušavajući da javnost pripremi za svoje svedočenje, odnosno da utiče na to izveštavanje o budućem svedočenju bude povoljnije po nju“, rekao je Prelević. Zoran Ivošević je istakao da novinarka „Politike“ u komentaru samo ukazala da je Biserko svedok za koga se upared zna šta će reći i podseća na njene prethodne izjave, dok Varadi u intervjuu zaista navodi razloge zbog kojih ona nije relevantan svedok. Sam naslov komentara „Dobri prijatelji idu na sud“ je parafraza izjave Tomislava Nikolića da dobri prijatelji ne idu na sud. Komisija je, na kraju, sa šest glasova „za“ i jednim „protiv“ odlučila da „Politika“ nije prekršila Kodeks.

4. Žalba na „Večernje novosti“ odnosila se i na objavljivanje same informacije u antrfileu „Biserko za Zagreb“ ali i na tekst i onlajn komentare ispod teksta „Rat protiv sopstvene države“, kojima se, navedeno je, potencijalna svedokinja diskriminiše koristi se govor mržnje sa ciljem da se ona zastraši i da se građanima pošalje poruka da je i nasilje prema njoj opravdano i društveno poželjno. Kad je reč o samom objavljivanju informacije, Komisija je zaključila da Kodeks nije prekršen iz razloga koji su već navedeni u toku rasprave o žalbama na „Blic“ i „Politiku“. Kad je reč o drugom tekstu, Vlado Mareš je rekao da je „Kodeks ovde brutalno zgažen“, da je Sonji Biserko priređen „topli zec“. On je naveo i da je skandalozno i to što su „Novosti“ izabrale za sagovornike „sve prvoborce devedesetih“. Ljiljana Smajović je, nasuprot tome, smatrala da je Kodeks prekršen samo komentarima. Ona je rekla da je nejasno zašto bi bilo kršenje Kodeksa ako se kaže da postoje mišljenja u javnosti da joj treba oduzeti državljanstvo. „Zato bismo sumnjali da takvi stavovi stravno postoje i tumačili to kao nameru 'Novosti' da vodi kampanju protiv nje? Čitanje između redova je političko komesarstvo i time ne smemo da se bavimo“, istakla je Smaljovićeva. Ona je izrazila zabrinutost što u radu Komisije izlaze na videlo političke simpatije i netrpeljivosti tokom izjašnjavanja o primeni profesionalnih novinarskih načela. „To što neki članovi Komisije osećaju prezir i netrpeljivost prema Smilji Avramov, ne znači da nju i njena politička mišljenja treba proterati iz javnosti. Ne smeju postojati crne liste ljudi koje mediji ne bi smeli da citiraju pod izgovorom da su ti ljudi 'nacionalisti'. Ne smemo dozvoliti da Komisija za žalbe kažnjava medije samo zato što za sagovornike uzimaju ljude koji se politički ne svidjaju pojedinim članovima Komisije. To se kosi sa slobodom izražavanja koju moramo da branimo pre nego svoja politička uverenja“, naglasila je Smaljovićeva. Da je Kodeks prekršen komentarima, ali ne i tekstom smatrao je i Zoran Ivošević, dok su Tamara Skroza, Filip Švarc i Stojan Marković smatrali da je Kodeks prekršen i samim tekstom,

jer za razliku od onih objavljenih u „Blicu“ i „Politici“ ovde ima elemenata diskriminacije na osnovu političkog mišljenja i prizvuka hajke. „Novosti“ su, objasnio je Švarma, postavile pitanje – šta sad uraditi sa ovom ženom, što je izazvalo i seriju uvredljivih i veoma opasnih komentara čitalaca, koji uopšte nisu „filtrirani“. Božo Prelević i Petar Jeremić su rekli da su u dilemi da li je Kodeks prekršen i samim tekstom, jer je, po oceni Prelevića, stalno isiticanje u tekstu da Biserko svedoči protiv svoje zemlje (iako mi ne znamo unapred šta će ona svedočiti) i da je to izdaja, navodi čitaocima da tako komentarišu tekst. Komisija je, po okončanju rasprave, jednoglasno odlučila da je Kodeks prekršen objavljivanjem komentara, ali nije uspela da usaglasi odluku o tome da li je Kodeks prekršen i tekstom. „Za“ odluku da su „Novosti“ prekršile Kodeks glasala su četiri člana Komisije, dva su bila „protiv“, dok su dva ostala „uzdržana“.

5. „Informer“ je, objavljivanjem spornog teksta, po mišljenju podnosioca žalbe, takođe prekršio odredbe koje se odnose na zabranu govora mržnje i diskriminaciju, a članovi Komisije su jednoglasno zaključili da je Kodeks prekršen, jer se ovim tekstom zaista pokreće kampanja protiv Sonje Biserko i širi mržnja protiv nje. Petar Jeremić je rekao da je, osim naslova „Proterajte ovu ženu iz Srbije“, posebno problematična izjava jednog od sagovornika da je reč o „bolesnoj osobi“, dok je Ljiljana Smajlović rekla da u toj izjavi verovatno ima i elemenata krivične odgovornosti za uvredu. Mareš je, međutim, rekao da mu je ono što su „Novosti“ objavile gore od ovoga, jer je reč o novinama u državnom vlasništvu. Komisija je jednoglasno odlučila da je „Informer“ prekršio Kodeks.

6. Milka Tadić Mijović žalila se na seriju tekstova objavljenih na portalu „E-novine“, koji, kako je navela, obiluju klevetama, uvredama i jezikom mržnje, pozivaju na nasilje i diskriminaciju po osnovu političkog stava i polne pripadnosti. Vlado Mareš je, u toku rasprave, rekao da bi Komisija trebalo da pronađe način da izađe iz ovakvih „novinarskih obračuna“, jer ona treba da „brani publiku od novinara“, a ne da presuđuje u ovakvim sukobima, koji joj nisu ni dovojno poznati jer je reč o nečemu što se dešava u Crnoj Gori. Sličnog mišljenja je bila i Tamara Skrozza koja je navela da Komisija treba da odluči da li je prekršen Kodeks, a u suštini ovde uopšte nije reč o tome. Reč je o sukobu dve grupe medijskih i političkih moćnika u Crnoj Gori, u kojem su strasti veoma uzavrele na obe strane, i kako god Komisija da odluči, svrstaće je na jednu od te dve strane. „Odlučivanjem o etici, mi ćemo zapravo doći u situaciju da se to tumači da smo se opredelili za jednu od dve strane“, rekla je ona. Ostali članovi Komisije smatrali su, međutim, da Komisija mora da radi ono što joj je posao, dakle da odlučuje o žalbi zbog kršenja Kodeksa, bez obzira na moguća tumačenja te odluke. Prema rečima Filipa Švarma, Komisija mora da brani princip, za „E-novine“ moraju da važe ista pravila kao i za ostale medije, a članovi Komisije ne mogu da se bave motivima podnosioca žalbe, kao ni suštinom sukoba dve strane u Crnoj Gori. Ljiljana Smajlović je izrazila protest što članovi NUNS-a koriste dvostruke standarde, jer se „Novostima“ i izbor sagovornika prigovara kao kršenje Kodeksa, kad je reč o uvredama E-novina na račun kolega iz Crne Gore „Komisija ne bi trebalo da se meša“. Komisija je, na kraju, sa jednim „uzdržanim“ glasom i sedam „za“ odlučila da je Kodeks prekršen. Komisija je, na kraju, sa jednim „uzdržanim“ glasom i sedam „za“ odlučila da je Kodeks prekršen.

Sednica je završena u 19.50 sati.

Zapisnik vodila
Gordana Novaković

Predsedavajući
Zoran Ivošević